

אוניברסיטת
בר-אילן

הכנס הבינלאומי השנתי השלישי

של המחלקה לתולדות ישראל ויהדות זמננו ע"ש ישראל וגולדה קושיצקי

רבנים ראשיים:

בין מנהיגות דתית למנהיגות פוליטית

לציון 75 שנים לפטירתו של הראשון לציון הרב יעקב מאיר זצ"ל

יום ראשון
י' בסיון תשע"ד - 8 ביוני 2014
אולם בק (בנין 410)
אוניברסיטת בר-אילן

הרב הראשי, הראשון לציון יעקב מאיר זצ"ל
ז' באייר תרט"ז (12 במאי 1856) - ט' בסיון תרצ"ט (26 במאי 1939)

- 9:00 התכנסות וכיבוד קל
- 9:30 דברי פתיחה וברכה
פרופ' ירון הראל, ראש המחלקה לתולדות ישראל ויהדות זמננו, ויו"ר הכנס
ד"ר דוד אשכנזי, אוניברסיטת בר-אילן
 קווים לדמותו של הראשון לציון הרב יעקב מאיר
פרופ' אליהו עסיס, דיקן הפקולטה למדעי היהדות
- 10:00-11:30 **מושב פתיחה: "ראשונים לציון הנה הנם" –
 דרכי הנהגה של הרבנים הראשיים הספרדיים בארץ ישראל המנדטורית
 ובמדינת ישראל**
 יו"ר: **פרופ' ירון הראל**, אוניברסיטת בר-אילן
ד"ר מלכה כ"ץ, מכללת דוד ילין ומכללת ליפשיץ
 בין הנהגה מודרנית ל"מורשת החכם באשי": הרב בן ציון מאיר חי עוזיאל
 ופעילותו במפלגת המזרחי (ע)
- ד"ר נסים ליאון**, אוניברסיטת בר-אילן
 מרב ראשי לראשון לציון: על בחירתו הפוליטית של הרב עובדיה יוסף (ע)
- פרופ' עמיחי רדזינר**, אוניברסיטת בר-אילן
 ראשונים לציון מעצבים חוק פלילי: הרבנים עוזיאל ויוסף ואיסור הביגמיה –
 הלכה, משפט ועדתיות (ע)
- 11:30-13:00 **מושבים מקבילים**
- מושב שני: מאבקים סביב משרת הרבנות** (אולם בק)
 יו"ר: **פרופ' שמואל פיינר**, אוניברסיטת בר-אילן
- פרופ' מוטי זלקין**, אוניברסיטת בן-גוריון
 הרבנות נקנית ב... (ע)
- ד"ר אלישבע שטרית**, האוניברסיטה הפתוחה ומכון שכטר
 נשיא קהילה סמכותי מול רב ראשי כריזמטי ועצמאי בקהילות מרוקו:
 דו קיום או מאבק בלתי מתפשר? (ע)
- ד"ר גיא ברכה**, אוניברסיטת בר-אילן
 מאבקו של הרב שלמה תאג'ר על הנהגת קהילת בירות (ע)

מושב שלישי: רבנות בעתות משבר (חדר הישיבות של הפקולטה למדעי היהדות, בנין 410 קומה שלישית)

יו"ר: **פרופ' משה אורפלי**, אוניברסיטת בר-אילן

ד"ר דותן ארד, אוניברסיטת בר-אילן

משבר חברתי, סמכות רבנית וידע קבלי בדמשק באמצע המאה השש-עשרה (ע)

מר חיים דוד מימרן, אוניברסיטת בר-אילן

הרב שאול סירירו: מנהיגות רוחנית בעתות מצוקה במאה השבע-עשרה בפאס (ע)

פרופ' גדעון גריף, מכון "שם עולם"

הרב ד"ר ליאו בק: מנהיג הקהילה היהודית הראשונה תחת עול השלטון הנאצי (ע)

גב' אסטריד זיידבנד, אוניברסיטת ססקס

רבנות גרמניה במצוקה: שלושת הכתרים של ההנהגה היהודית בתקופה הנאצית (א)

13:00-14:00 הפסקת צהרים

14:00-15:30 **מושבים מקבילים**

מושב רביעי: הרבנות בעת המודרנית בין לאומיות, אורתודוקסיה וקולוניאליזם

(אולם בק)

יו"ר: **פרופ' צבי זוהר**, אוניברסיטת בר-אילן

פרופ' ירון הראל, אוניברסיטת בר-אילן

מבשר ציונות? חזונו המדיני-הלאומי של חכם אליהו חזן, רבה של קהילת

טריפולי (ע)

פרופ' גרשון בקון, אוניברסיטת בר-אילן

דין מקומי, רב ראשי, "רב-על": על פעילותו הרבנית של רבי חיים עוזר גרודזנסקי

מווילנה (ע)

ד"ר לוי קופר, אוניברסיטת בר-אילן

מבט אנטי-ציוני על הרבנות הראשית: האדמו"ר ממונקאטש על הרב קוק (ע)

ד"ר יוסף שרביט, אוניברסיטת בר-אילן

יהודי מזרח אירופאי באלג'יר: דפוס פעילותו הרבנית של הרב אברהם משה

פינגרהוט באלג'יר הצרפתית, 1936-1962 (ע)

מושב חמישי: מעורבות רבנים בפעילות ובשיח הציבוריים (חדר הישיבות של

הפקולטה למדעי היהדות, בנין 410 קומה שלישית)

יו"ר: **פרופ' עמנואל פרידהיים**, אוניברסיטת בר-אילן

ד"ר יהושע טפליצקי, אוניברסיטת אוקספורד

דוד אופנהיים מפראג: אב בית דין, ריש מתיבתא, לקוח, פטרון (א)

ד"ר יצחק בצלאל, מכון בן-צבי

הרבנים לבית גרג': מנהיגים דתיים וקהילתיים באפגניסטן (ע)

פרופ' אהרן גימאני, אוניברסיטת בר-אילן

מנהיגותו הדתית והפוליטית של הרב הראשי של יהודי תימן, יחיא יצחק הלוי (ע)

ד"ר משה עובדיה, אוניברסיטת בר-אילן

מנהיגותו הרבנית-פוליטית של הרב יעקב משה טולידאנו, הרב הראשי לת"א יפו

ושר הדתות (ע)

הפסקת קפה וכיבוד קל 15:30-15:45

מושב שישי: הרבנות בעולם המערבי 15:45-17:15

יו"ר: **ד"ר יובל חרובי**, אוניברסיטת בר-אילן

הרב פרופ' שמואל (ריקרדו) די-סיני, רבה הראשי של קהילת רומא

רב אחד, שתי מדינות: מורכבות משרתו של הרב הראשי ליהודי איטליה (ע)

פרופ' קימי קפלן, אוניברסיטת בר-אילן

"דרשה ששווה 5000 דולר": פרשת הרב הכולל ליהודי ניו-יורק האורתודוקסים,

1902-1888 (ע)

ד"ר חיים שפרבר, מכללת הגליל המערבי

הרב נתן אדלר ומיסודה של הרבנות הראשית של יהדות אנגליה (ע)

ד"ר מירי פרויד-קנדל, אוניברסיטת אוקספורד

הרבנות הראשית בבריטניה: מודל של הנהגה או דעיכה? (א)

הפסקת קפה 17:15-17:30

מושב שביעי חגיגי: הרבנות הראשית לישראל 17:30-18:00

יו"ר: פרופ' אדם פרוזיגר, אוניברסיטת בר-אילן

ברכות: פרופ' דניאל הרשקוביץ, נשיא אוניברסיטת בר-אילן

הרב הראשי האשכנזי לישראל דוד לאו

הרבנות הראשית כהנהגה רוחנית (ע)

מושב שמיני: הרב הראשי שלמה גורן - בין הלכה לפוליטיקה 18:00-19:30

יו"ר: פרופ' ג'ודי באומל-שוורץ, אוניברסיטת בר-אילן

ד"ר שפרה מישלוב, אוניברסיטת בר-אילן

הרב גורן והמפד"ל בפרשת 'מיהו יהודי', 1974 (ע)

ד"ר נתנאל פישר, האוניברסיטה הפתוחה

רבנות ראשית: מנהיגות לרבנים או לציבור? הרב גורן כמקרה מבחן (ע)

ד"ר איריס בראון, מכון לנדר והמכללה האקדמית אשקלון

הלכה ממלכתית: דרכו של הרב שלמה גורן בפסיקה בשאלות כלל-לאומיות (ע)

דברי סיכום: פרופ' ירון הראל 19:30

ועדת ההיגוי וארגון הכנס:

פרופ' ירון הראל (יו"ר), פרופ' אדם פרוזיגר, ד"ר דוד אשכנזי, ד"ר יובל חרובי

17:30-18:00 **Festive Session (7): The Chief Rabbinate of Israel**
Chair: **Prof. Adam Ferziger**, Bar-Ilan University
Greeting: **Rabbi Prof. Daniel Hershkowitz**, President, Bar-Ilan University

Ashkenazi Chief Rabbi David Lau
The Chief Rabbinate as Spiritual Leadership (H)

18:00-19:30 **Session 8: Ashkenazi Chief Rabbi Shlomo Goren –
Between Halakhah and Politics**
Chair: **Prof. Judy Baumel-Schwartz**, Bar-Ilan University

Dr. Shifra Mescheloff, Bar-Ilan University
**Rabbi Goren and the National Religious Party during the 1974
“Who is a Jew” Episode (H)**

Dr. Netanel Fischer, The Open University
**The Chief Rabbinate: Leadership for the Rabbis or the Public?
Rabbi Goren as a Test Case (H)**

Dr. Iris Brown, Lander College and Ashkelon Academic College
**Sovereign Halakhah: The Approach of Rabbi Shlomo Goren to
Adjudication on Issues Concerning the Entire Nation (H)**

19:30 Closing Remarks: **Prof. Yaron Harel**

Steering Committee and Organizers:
Prof. Yaron Harel (Chair), Prof. Adam Ferziger,
Dr. David Ashkenazi, Dr. Yuval Haruvi

Session 5: Rabbinical Involvement in Public Activities and Discourse

(Conference room of the Faculty of Jewish Studies, Building 410, 3rd floor)

Chair: **Prof. Emanuel Friedheim**, Bar-Ilan University

Dr. Joshua Teplitzky, University of Oxford

David Oppenheim of Prague: Av Beit Din, Reish Metivta, Client, Patron (E)

Dr. Yitzhak Bezalel, Ben-Zvi Institute

The Garji Rabbinical Family – Religious Leaders and their Communities in Afganistan (H)

Prof. Aharon Gaimani, Bar-Ilan University

The Religious and Political Leadership of the Chief Rabbi of Yemen, Yihye Yitzhak Ha-Levi (H)

Dr. Moshe Ovadia, Bar-Ilan University

The Rabbinical-Political Leadership of Rabbi Ya'akov Moshe Toledano: Chief Rabbi of Tel Aviv-Jaffa and Minister of Religious Affairs (H)

15:30-15:45 Coffee Break

15:45-17:15 Session 6: The Rabbinate in the Western World

Chair: **Dr. Yuval Haruvi**, Bar-Ilan University

Rabbi Prof. Shmuel (Riccardo) Di Segni, Chief Rabbi of Rome

One Rabbi, Two States: The Complex Position of the Chief Rabbi of Italian Jewry (H)

Prof. Kimmy Caplan, Bar-Ilan University

“A Sermon Worth \$5000”: The Episode of the “Rav Kollel” (Chief Rabbi) of New York’s Orthodox Jews, 1888-1902 (H)

Dr. Haim Sperber, Western Galilee College

Rabbi Nathan Adler and the Establishment of the Chief Rabbinate of English Jewry (H)

Dr. Miri Freud-Kandel, University of Oxford

The British Chief Rabbinate – A Model for Leadership or Decline? (E)

17:15-17:30 Coffee Break

Session 3: The Rabbinate in Times of Crisis (Conference room of the Faculty of Jewish Studies, Building 410, 3rd floor)

Chair: **Prof. Moisés Orfali**, Bar-Ilan University

Dr. Dotan Arad, Bar-Ilan University

Social Conflict, Rabbinic Authority, and Kabbalistic Knowledge in mid-16th Century Damascus (H)

Haym David Mimran, Bar-Ilan University

Rabbi Shaul Siriro: Spiritual Leadership at Times of Crisis in 17th Century Fez (H)

Prof. Gideon Greif, Shem Olam Institute

Rabbi Dr. Leo Baeck: The First Jewish Communal Leader under the Burden of Nazi Rule (H)

Astrid Zajdband, University of Sussex

The German Rabbinate in Distress: The Three Ketarim of Jewish Leadership in Nazi Germany (E)

13:00-14:00 Lunch Break

14:00-15:30 **Parallel Sessions**

Session 4: The Modern Rabbinate: Between Orthodox Nationalism and Colonialism (Beck Auditorium)

Chair: **Prof. Zvi Zohar**, Bar-Ilan University

Prof. Yaron Harel, Bar-Ilan University

Forerunner of Zionism? – The Political-National Vision of Eliyahu Hazan, Chief Rabbi of Tripoli (H)

Prof. Gershon C. Bacon, Bar-Ilan University

Local Judge, Chief Rabbi, and “Rabbi’s Rabbi”: On the Rabbinic Activities of Rabbi Hayyim Ozer Grodzinski in Vilna (H)

Dr. Levi Cooper, Bar-Ilan University

An Anti-Zionist Perspective of the Chief Rabbinate: The Munkaczer Rebbe on Rabbi Kook (H)

Dr. Yosef Charvit, Bar-Ilan University

Eastern European Jews in Algeria: The Pattern of Rabbinical Activity of Rabbi Avraham Moshe Fingerhut in French Algeria, 1936-1962 (H)

9:00 Gathering and Light Refreshments

9:30 Greetings and Opening

Prof. Yaron Harel, Chairman, Department of Jewish History and Contemporary Jewry and Conference Chairman

Dr. David Ashkenazi - **Portrait of the Rishon le-Zion Rabbi Ya'akov Me'ir**

Prof. Elie Assis, Dean, Faculty of Jewish Studies, Bar-Ilan University

10:00-11:30 **Opening Session: The Leadership Styles of the Sephardic Chief Rabbis under British Mandatory Rule and in the State of Israel**

Chair: **Prof. Yaron Harel**, Bar-Ilan University

Dr. Malka Katz, David Yellin College and Lifshitz College

Between Modern Leadership and the "Legacy of the Hakham Bashi": Rabbi Ben-Zion Meir Hai Uziel and his Activities in the Mizrahi Party (H)

Dr. Nissim Leon, Bar-Ilan University

From Chief Rabbi to Rishon le-Zion: On the Political Choice of Rabbi Ovadiah Yosef (H)

Prof. Amihai Radzyner, Bar-Ilan University

The Rishonim le-Zion Construct Criminal Law: Rabbis Uziel and Yosef, and the Prohibition against Bigamy – Halakhah, Law, and Ethnicity (H)

11:30-13:00 **Parallel Sessions**

Session 2: Conflicts Surrounding Rabbinic Appointments (Beck Auditorium)

Chair: **Prof. Shmuel Feiner**, Bar-Ilan University

Prof. Moti Zalkin, Ben-Gurion University

"The Rabbinate is acquired through..." (H)

Dr. Elisheva Chetrit, The Open University and Schechter Institute

Authoritative Community Presidents versus Independent and Charismatic Chief Rabbis in Morocco: Coexistence or Uncompromising Conflict (H)

Dr. Guy Bracha, Bar-Ilan University

The Struggle of Rabbi Shlomoh Tagger for Leadership of the Beirut Jewish Community (H)

Sunday
June 8, 2014 - 10 Sivan 5774
Beck Auditorium (Building 410)
Bar-Ilan University

Chief Rabbi (Rishon le-Zion), Ya'akov Me'ir ztz"l
May 12, 1856 (7 Iyar, 5616) - May 26, 1939 (9 Sivan 5699)

Bar-Ilan
University

The Third Annual International Conference
of The Israel and Golda Koschitzky Department
of Jewish History and Contemporary Jewry

Chief Rabbis: Between Religious and Political Leadership

Marking 75 years since the passing of Chief Rabbi Ya'akov Me'ir zz"l